

Organ: Folkhälsorådet

Tid: 2023-08-24 klockan 13.00 – 16.00

Plats: Konferensrum Paragrafen och Microsoft Teams

Beslutande:

Per-Daniel Liljegren, Ledamot Kommunstyrelsen (KS)/Ordf. Folkhälsorådet, Storumans kommun
Maria Gardfall Ordf. Miljö och Samhällsbyggnadsnämnden (MSBN), Storumans kommun
Bo-Göran Johansson Ordf. Omsorgsnämnden (ON), Storumans kommun
Maria Bernsson Ledamot Beredning för Folkhälsa, Region Västerbotten

Övriga närvarande:

Elin Rutqvist, Förvaltningschef Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, Storumans kommun
Anna Svingfors, Miljöinspektör, Storumans kommun
Petra Norman, Bygglövsassistent/Handläggare, Storumans kommun
Carina Gustafsson, Folkhälsoenheten, Region Västerbotten
Daniel Burman, Folksamordnare, Storumans kommun

Ej Närvarande:

Anders Persson Ordf. Fritid-, kultur och utbildningsnämnden (FKUN), Storumans kommun
Ulf Vidman Vice KSO/Vice kommunalråd, Storumans kommun

§ 13

Dagordning Fastställs

Ordförande för folkhälsorådet går igenom dagordningen.

Folkhälsorådet BESLUTAR att godkänna dagordningen.

§ 14

Information Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Folkhälsorådet har bjudit in Förvaltningschef, Miljöinspektör och Bygglövsassistent/Handläggare till dagens möte i syfte att ge förvaltningar med dess underliggande verksamheter möjligheter att synliggöra det folkhälsoarbete som pågår samt lyfta frågor/utmaningar kopplat till kommunens folkhälsoarbete.

Vidare är syftet att stärka arbetet kring hur vi tillsammans ska jobba för en god, jämlik och jämställd hälsa.

Bygglovsassistent/Handläggare:

Handläggning/Tillstånd/Tillsyn Alkohol

Det finns inga bekymmer gällande ordinarie verksamhetsutövare som har serveringstillstånd. Det är däremot en utmaning gällande säsongsbetonade verksamheter så som nattklubbar eller säsongsanläggningar på grund av tillfälliga tillstånd och säsonganställd personal som medför stor personalomsättning.

Det är olika förfarande när verksamhetsutövare söker stadigvarande och tillfälliga tillstånd för alkoholserveringen. Om en verksamhetsutövare inte följer de riktlinjer och lagar som finns så kan detta påverka verksamhetsutövarens ansökning vid nästa tillfälle. Det kan som upplevs som problematiskt med tillfälliga tillstånd är att det blir svårt att göra uppföljning om ett problem skulle uppstå samt att personer som serverar oftast inte är från orten. Tillfälliga tillstånd utfärdas främst under sommar halvåret och antalet tillfälliga tillstånd är några få per år.

Det finns nyligen uppdaterade riktlinjer gällande tillstånd.

Kommunen har ett gott samarbete med väktare och polis. Kommunen har även god kontakt med verksamhetsutövare och de allra flesta är samarbetsvilliga vid kommunens tillsyn och utbildningar som kommunen erbjuder till exempel ansvarsfull alkoholservering. Storumans kommun är den enda kommunen i Södra Lappland som erbjuder och Polisen framhåller det som en framgångsrik metod. Det finns idag inget krav på utbildning för verksamhetsutövare utan enbart det kunskapsprov de gör när de söker tillstånd. Utbildningen ska genomföras av styrelsen och tillståndsinnehavaren men är inte obligatoriskt för de som serverar. Det vore önskvärt att även de som serverar gick den utbildningen, då de är de som möter kunderna.

Kommunen upplever ett ökat narkotikabruk i fjällmiljön där det rör sig många människor under olika delar av året, främst under vinterhalvåret. Det finns ett önskemål från förvaltningen att politiken tar ställning kring hur kommunen tillsammans med polis och näringsidkare ska jobba med narkotika. Kommunen kan bland annat stryka med speciella våtservetter som ger utslag på narkotika inne hos verksamhetsutövare. Förvaltning har ett önskemål att mäta avloppsvattnet i jakt på narkotika. Folkhälsosamordnaren har sökt bidrag från kommunen men fått avslag. Folkhälsosamordnaren har även prövat söka medel från Brottsförebyggande rådet i syfte att stärka kartläggningen enligt det nya lagkravet som börjande gälla 1 juli 2023. Detta vart ej beviljat, varav Folkhälsosamordnare och Förvaltningschef på MBSN haft ett möte med Koncernchef angående medel. Om politiken anser att det är viktigt så kan en prioritering göras i syfte att mäta avloppsvattnet i jakt på narkotika.

Bostadsanpassning

Bostadsanpassning innebär att privata individer får bostadsanpassning i hemmet i syfte att kunna klara av att bo hemma längre. Bostadsanpassningen beviljas endast för fasta installationer. Handläggaren hjälper idag till att begära in offerter från leverantörer när bostadsanpassning ska göras.

Det finns ett behov av att se över rutinerna kring vad en individ kan göra själv vid inhämtning av offerter. Detta innebär att individen blir mer delaktig i processen och själv kan påverka situationen. De individer som söker bostadsanpassning skulle kunna ta hjälp av anhöriga, vänner eller föreningar samt God man beroende på individens förutsättningar.

Budgeten idag är på 800.000kr och till dagens datum så har 400.000kr använts. Totalt har hittills 45 ärenden hanteras 2023. Omsorgsnämnden ansvarar för budgeten och Miljö och samhällsbyggnadsnämnden ansvar för handläggning.

Idag finns inga politiska riktlinjer kring hur kommunen ska arbeta med bostadsanpassning. Detta kan leda olika bedömningar för individer. Handläggare har lyft frågan med att ha tydliga riktlinjer som dels kan hjälpa handläggaren att bedöma bostadsanpassning på ett korrekt sätt. Socialchefen ska lyfta upp behovet av riktlinjer av bostadsanpassning inom Omsorgsnämnden, då andelen äldre ökar i kommunen samt att de bor mer utspritt geografiskt. Detta innebär att kostnaden för bostadsanpassning lär öka i framtiden.

Det finns även ett behov att se över om inte individen själv kan begära in offerter vid en eventuell bostadsanpassning. Idag gör handläggaren detta men många kan göra det själva. För personer med funktionsvariation så kan stödinsatser behövas i form av anhöriga eller God man. Tydligare riktlinjer skulle även kunna lösa detta behov.

Buller och boendemiljö

Förvaltningen mäter ljudnivå om det finns ett behov av detta. Det är relativt få ärende per år i Storumans kommun som handlar om olägenheter/klagomål gällande boendemiljö. Boendemiljön i Storuman upplevs som god. En återkommande punkt är problem med skällande hundar, som är svår att driva då det är en tillfällig störning. En störning ska pågå kontinuerligt i mer än 3 veckor eller ständigt återkommande 40db. Då det gäller skällande hundar så är detta svårt att mäta kontinuerligt. Miljöinspektör berättar att medborgare hör av sig till förvaltningen som utövar tillsyn på plats men driver inte frågan aktivt. Fokus ligger oftast på dialog mellan anmälare och den ansvarige hundägaren. I syfte att arbeta förebyggande håller förvaltningen på att ta fram allmän information som man kommer skicka ut via kommunens kommunikationskanaler.

Förvaltningen mäter även luftkvalité i kommunen. Den senaste luftmätningen utomhus genomfördes under påsk och valborg 2023. Det är goda värden längs E12. Till kommande mätningar ska det läggas till mätning av partiklar som orsakar hjärt-och kärlsjukdomar. Anledningen till att man mäter luftkvalitén i Storuman är att vid vissa tidpunkter på året är det många personer som åker till fjälls samt att Storumans kommun är en av de skoter tätaste kommunerna i Sverige med upp till 300 – 400 skotrar per dag upp i fjällområdet. Mätningarna används som underlag i samhällsplanering av placering av nya fritids-/bostadshus och områden. På grund av den ökade turismen i fjällen så har ett klagomål kommit angående just avgaser kopplat till skoter. Vid mätningar som genomfördes så fanns det inget som avvek från det normala trots att ett 60 tal skotrar passerade per dag.

Vattenförsörjningen

Generellt så har Storumans kommun en god grundvattennivå men det går inte att utesluta att det kan bli problem i framtiden.

Det är vanligt i kommunen med egna dricksvattenbrunnar, vilket är ett problem för kommunen då man inte har kontroll över dricksvattenkvalitén gentemot sina medborgare. Några vattentäkter runt om i Storumans kommun har höga mängder klor i sig samt att det kan förekomma tungmetaller i dricksvattnet. Kommunen har genomfört olika åtgärder för att motverka detta.

Om fastighetsägaren är en barnfamilj så rekommendera Regionen att man tar vattenprover om fastighetsägaren har egen dricksvattenbrunn.

Radon

Inom Storumans kommun finns det på vissa platser stora förekomster av radon jämfört med andra länder. De stora förekomsterna beror på stor del av berggrunden men det förekommer men det radon förekommer även i blåbetong och vatten.

Under 90talet genomfördes det omfattande radonmätning runt om i kommunen, där många fastighetsägare var tvungen att göra åtgärder. Det har nu gått några år och de åtgärder som vidtogs behövs ses över. Många fastigheter har bytt ägare och det är oklart om hur kunskapen kring radon är bland yngre fastighetsägare.

På grund av den höga förekomsten av radon i kommunen så genomför förvaltningen informationskampanjer i syfte att upplysa medborgarna om riskerna med för höga radonvärden samt att det kan finnas möjlighet att ansöka om bidrag för att minska radon i fastigheter via Boverket.

Tillsyn skola och förskola

Förvaltningen gör ofta återkommande tillsyn på kommunens skolor och dess lokaler, där fokus är mer inriktad på ventilation och mindre fokus på bullernivå. Generellt gör förvaltningen inga mätningar utan förelägger

verksamhetens utövare att mäta. Det finns många negativa hälsoeffekter kopplat till dålig ventilation och hög bullernivå i skola.

Det finns ett behov att tydliggöra vilka skyldigheter och roller skola respektive fastighetsbolag har när det kommer till åtgärder gällande bland annat ventilation och buller men även städning och underhåll. Ett problem man ser vid tillsyn är att det finns brister i städningsrutiner, främst vid sällan städningen, där många ytor glöms bort och damm stannar väldigt länge. Bristfälliga städrutiner i kombination med bristfällig ventilation kan öka risken för att utveckla allergier. Överlagt så fungerar städrutinerna bra men det finns områden som kan förbättras. Förvaltningen vill hellre ha dialog med verksamheter i stället för att utfärda ett förläggande/vite eftersom det inte hjälper verksamheterna.

Det finns rapporter från skolan som visar på en problematik med ventilation, hög ljudnivå i skolan samt klagomål på toaletter, Gunnarn. Enligt miljöbalken har arbetsgivaren en skyldighet att följa upp klagomål.

Det har varit funnits en problematik runt skolor i kommunen där man lämnat bilar på tomgång när man lämnat/hämtat barn. Avgaser kommer då in ditt barn/unga vistas. Kommunen kan inte utöva tillsyn på enskilda fordon utan det är Polisen som har uppgift att se till att förbud mot tomgång hålls.

Det lyfts i olika forum där kommunen tittar på möjligheten att skapa bilfria zoner och uppmuntra barn och ungdomar att själv ta sig till skolan utifrån sina förutsättningar. Det är viktigt att hastigheten hålls genom kommunens tätorter och samhällen/byar eftersom många elever upplever det som obehagligt att färdas främst längs E12 och E45.

Storumans kommun har beslutat om en ny hastighetsplan som innebär sänkning av hastigheten på genomfartslederna E12 och E45 i tätorter/byar/samhällen samt kommunala vägar.

Det finns även ett behov av att se över snöskottning av trottoaren vintertid. Anledning är att då Trafikverket skottar huvudleden, skottas stora mängder snö upp på trottoaren och det blir hård packad snö som skapar osäkert underlag för medborgare som använder trottoaren. Ett förslag skulle vara att utrusta snöplog med kantiga och räfflade blad för att ta bort den hårt packade snön från trottoaren.

Tobak

Tobaksfria produkter ökar. Det är främst nikotinsnus (Vitt snus) och E-Cigaretter (Vejpning) som går ner i åldrarna samt att man använder E-cigaretter i offentliga lokaler som skolan.

Bland verksamhetsutövare som serverar alkohol så händer det att Cigaretter/ E-cigarett används i serveringsmiljö sker trots påpekade från tillsynsman. Detta är ännu inte prövat som ärende men man ser det som ett ökat problem. Enligt lagstiftningen får man inte röka där det serveras

alkohol och det gäller även uteserveringen. Kommunen kan bara påpeka att rökning är förbjuden vid tillsyn. Det behövs Polis för att kunna göra ytterligare sanktioner.

Livsmedel

Ökade livsmedelskostnader bidrar till att barn äter mer mat i skolan. De ökade livsmedelspriserna drabbar socioekonomiskt utsatta personer i större omfattning än tidigare men även andra familjer.

Kommunen behöver bli bättre gällande upphandling av livsmedel gällande skola och omsorg, så att medborgarna får den näring man är i behov av.

Energidryck är en växande problematik där användning går lägre ner i åldrarna. Barn och ungdomar äter mindre frukost och använder sig av energidryck som komplement. Det finns ett önskemål kring information riktad till vårdnadshavare gällande energidryck

Receptfria Läkemedel

Verksamhetsutövare uppskattas ha god kontroll och reagerar när stora mängder blir utskrivna. Dock ska det mycket till innan man rapportera

Folkhälsorådet BESLUTAR att:

- Ordförande för Omsorgsnämnden tar med sig förfrågan angående behov av riktlinjer för bostadsanpassning.
- Ordförande för Folkhälsorådet/Ledamot för FKUN tar med sig frågan gällande städning, ventilation, ljudnivå i skolans verksamheter.
- Folkhälsorådet ska driva fråga vidare angående snöröjningen av trottoarer i Storumans kommun där en omvändprioritering är positivt för miljö och hälsa.
- I övrigt notera informationen

§ 15

Budget

Folkhälsosamordnaren informerar om budgeten Folkhälsorådet:

	Budget	Utbetalt tom Aug	Kvar
Folkhälsorådet	33 000kr	12 044,40kr	20 955,60kr
Projekt Agnico Easel	20 000kr	7 500kr	12,500kr
Totalt	53 000kr	19 544.40kr	33 455,60kr

Folkhälsosamordnaren informerar om utbetalda medel till och med augusti 2023:

- Ansökan 6753 – Föreläsning Trolle Petterson, Psykisk ohälsa och utmattningssyndrom. Ca 20tal personer deltog.
- Ansökan 7119 – Föreläsning Dan Eriksson (HBTQ), Psykisk ohälsa och självmordsförsök utifrån ett HBTQ perspektiv och samiskt perspektiv. Ca 20tal personer deltog.
- Ansökan 7103 – Frukt och grönt Storuman Pride. Ett hundratalpersoner deltog.
- Folkhälsosamordnare – Blås grönt Kampanj Storumandagarna. Ca 25 ungdomar deltog.
- Folkhälsosamordnare – Psykeveckan v.45 tisdag 8e nov Linnea Claeson. RF-SISU samverkar genom att bistå med 20.000kr
- Folkhälsosamordnare – Fika kommunträff 16e juni Ca 30tal personer deltog från olika förvaltningar, region och Länsstyrelsen
- Folkhälsosamordnare – Webinarum Hälsöfrämjande arbete för ökad trygghet i kommunen 25 aug

Ansökningar

Folkhälsosamordnaren informerar om förslag inför budget år 2024: Från och med 1 juli 2023 så får alla Sveriges kommuner 21kr per invånare för att upprätthålla att lagen 2023:196 om kommuners ansvar för brottsförebyggande ansvar. Medlen fördelas via SKR utgiftsområde 25 Allmänna bidrag genom anslaget 1:1 kommunalekonomisk utjämning.

Förslaget är följande, att 50% går till administrationskostnader och 50% till Folkhälsorådets budget i syfte att samverka kring att lagen upprätthålls.

Ansökningar

Folkhälsosamordnaren redovisar inkomna ansökningar:

Ansökan 7473 – Berguven IF 75år

Syfte: Visa uppskattning för idrottsliga prestationer under 75 år. RF-SISU kommer att utdela utmärkelser. Middag och Motionsdans.
Sökt belopp:5000kr

Ansökan: 7658 – Föreläsning: Sonia Elvstål

En föreläsning med Sonia Elvstål som fick amputera sitt ena ben efter en motorcykelolycka.
Sökt belopp: 10.000kr

Folkhälsorådet BESLUTAR att:

- Avslå Ansökan 7473 med följande motivering:

I ansökan framgår det inte vad som är hälsofrämjande och förebyggande.

Det är svårt att se bestående hälsoeffekter av enstaka tillfällen med motionsdans.

Att rådet anser det är olämpligt att alkohol serveras på platser där det finns barn/ungdomar.

Vi utgår vid bedömning utifrån de nationella folkhälsomålen.

- Avslå Ansökan 7658 med följande motivering:

Föreläsningen är behjärtansvärd men ligger inte i linje med folkhälsorådets mål, riktlinjer och strategier.

Ansökan anger inte på vilket sätt denna aktivitet är hälsofrämjande/förebyggande.

Vi utgår vid bedömning utifrån de nationella folkhälsomålen.

- Folkhälsosamordnaren meddelar beslut om avslag
- Folkhälsosamordnaren tar kontakt med stabschef inför budgetberedningen 2024 för att lyfta förfrågan angående nya lagstiftningen.
- I övrigt notera informationen

§ 16

Folkhälsostrategi Storuman

Folkhälsosamordnaren informerar om kommunens nya folkhälsostrategi.

Det finns ett förslag på utkast till strategin på folkhälsorådets gemensamma teamsyta. Till strategin kommer en aktivitetsplan upprättas inför varje mandat period som utgår från kommunens behov och lägesbild. Strategin kommer vara fast och aktivitetsplanen levande där varje förvaltning ska bidra till att målen uppfylls.

Drogpolitiska programmet (Alkohol-, Narkotika, Doping, Tobak och Spel) och Tillgänglighetsprogrammet slås ihop med kommunens Folkhälsostrategi och utgör en del av kommunens aktivitetsplan.

Ett nytt möte där bara strategin diskuteras bokas in.

Folkhälsorådet BESLUTAR att:

- Boka in 28e september 2023 14.30 – 16.30 för strategimöte. Plats Paragrafen kommunhuset Storuman.
- MSBN förvaltning vill att en aktivitetsplan skyndsamt ska tas fram för att de ska kunna planera för kommande år.
- I övrigt notera informationen

§ 17

Verksamheterna informerar

FKUN/KS

Inget att rapportera

ON

Arbetet pågår med färdplan äldreomsorg

MSBN

Inget att rapportera utöver dagens rapportering från förvaltningen

Bredning för Folkhälsa Region Västerbotten

Den regionala folkhälsostrategin ska ut på remiss under hösten. Klubbas inte först 2024. Kan visa utkast på den vid möte i september. Arbetsgruppen arbetar med den idag. Beredningen berömmar dragkraften i Storumans kommun folkhälsoarbetet, det är imponerande.

Folkhälsoenheten Region Västerbotten

Praktiska saker som seniormässan på Nolia och senare i Storuman den 4e oktober. Arbetet pågår med implementering av levnadsvanestödet i hälso- och sjukvården. Pågår samverkan med Skellefteå inom Vuxenhabilitering samt LSS i Umeå och Väddö. Vilhelmina har fått medel för att stötta äldres hälsa tillsammans med kommunen. Förfrågan har ställts till Storuman att delta under hösten.

Folkhälsorådet BESLUTAR att notera informationen

§ 18

Folkhälsosamordnaren informerar

Brottsförebyggande

Uppstart av lokal arbetsgrupp 28e september. Till detta möte är Skola, Socialtjänst, Tillsyn, Näringslivskontoret, det lokala näringslivet och föreningslivet, Polis och Hälso- och sjukvård inbjudna. Är en del av lagkravet som den nya lagen där kommunen får ett samordnade ansvar kring det lokala brottsförebyggande arbetet. I detta arbetet ingår det att ta fram en lägesbild utifrån kommunens utmaningar.

Föreläsning Romansbedrägeri kommer äga rum den 6e september på Cafékvällen i Storuman. Är en del av medborgarlöftet där vi ska informerar om bedrägeri och hur man kan skydda sig.

En trygghetsenkät kommer genomföras i oktober, datum kommer närmare.

Våldsprevention

Uppstart av lokal arbetsgrupp 18e september. Till detta möte är Skola, Socialtjänst, HR, Polis, Folkhälsoenheten och Hälso- och sjukvård inbjudna. Denna grupp utgör det kommunteam som kommer jobba med våldsprevention under 2023–2025.

ANDTS (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak och Spel)

Tillsyn och Folkhälsosamordnaren åker till Lycksele för länsträff med Länsstyrelsen – Illegal handel 29-30e aug 2023.
Ungdomsenkäten kommer genomföras v.37 tom v.38 i Storuman.

Suicidprevention

MHFA (Första hjälpen till psykisk hälsa) – kurs planeras under v.44. Tre anmälda, 2 från Regionen och 1 från kommunen. Från och med nästa år erbjuds även Malå kommun MHFA.

Folkhälsa

Folkhälsomordnaren stöttar upp Storuman Fritid i projektet Give me some dialog som är ett ungdomsprojekt. Politiker och ungdomar är inbjudan att delta den 25e september i en workshop.

Folkhälsosamordnaren för samtal med olika lösningar för att stimulera fysisk aktivitet. Förslag presenteras vid nästa folkhälsoråd.

Motionskampaj 2023:

118st anmälda, 22män och 96 kvinnor, vilket är färre än tidigare 187 maj – juni 2022. Detta kan bero på att annonsen kom ut sent.

Totalt var 14 705 km och 18 026 minuter inrapporterad under perioden maj – juni 2023, vilket var färre än tidigare. Detta beror på färre deltagare.

Vinnare är dragna tillsammans med ordförande för folkhälsorådet via en slumpgenerator. Folkhälsosamordnaren meddelar vinnarna.

Skolan kommer den 13e september att anordna Fun Day tillsammans med det lokala föreningslivet och RF-SISU Västerbotten. Syftet är att elever ska få prova på olika saker samt väcka intresse för olika aktiviteter.

Folkhälsorådet BESLUTAR att notera informationen

§ 19

Nästa möte

Torsdag 28e september klockan 14.30 – 16.30

Rådslaget, kommunhuset Storuman.

Daniel Burman
Folkhälsosamordnare
Sekreterare

Per-Daniel Liljegren
Ordförande Folkhälsorådet